

بررسی تاثیر وضعیت نیمه نشسته (Semi-Fowler) ومدت زمان آن بر

روی نتایج گازهای خون شریانی (ABG) بیماران تحت تهویه مکانیکی

بستری در ICU عمومی

محمود صفری* - محمد علی چراغی* - دکتر مصطفی انصاری** - دکتر محسن امینی***

* عضو هیئت علمی دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی همدان

** استادیار گروه داخلی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی همدان

*** استادیار گروه بیهوشی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی همدان

مقدمه

و دادن اکسیژن با غلظت بالا ضروری است. که هر دو آنها عوارض فراوانی بدنبال دارند. تهویه مکانیکی طولانی مدت منجر به ایجاد عوارضی مانند، باروترومای ریوی، آمفییزم گردنی و زیرجلدی، پنوموتوراکس، عفونت، میکروشوک، افزایش حجم مایع، افزایش فشار داخل جمجمه، افزایش فشار درون توراکس، کاهش بازگشت خون وریدی، آسیت، یرقان، خونریزی گوارشی، مسمومیت با اکسیژن، و... (۲).

اکسیژن نیز یک دارو محسوب می شود و چنانچه با غلظت بالا (بیش از ۶۰٪) و زمان طولانی (بیش از ۲۴-۴۸ ساعت) داده شود منجر به ایجاد عوارضی مانند: مسمومیت با اکسیژن، شستشوی نیتروژنی (Nitrogen Washout) و آتلکتازی، مسمومیت یا نارکوزدی اکسیدکربن (Narcosis of CO₂)، اختلالات بینایی، فیروز پشت عدسی و صدمات چشمی می گردد (۳).

هیپوکسمی یکی از مشکلات عمده، شایع و بسیار خطرناک برای بیماران بستری در اکثر بخشهای مراقبت ویژه است. بیماران بستری در ICU معمولاً به یکی از انواع مشکلات ریوی مبتلا هستند که باعث اختلال در اکسیژناسیون و هیپوکسمی در آنها می گردد. هیپوکسمی نیز عوارض فراوان و خطرناکی دارد که برخی از آنها عبارتند از:

- ۱- متابولسم بی هوایی و اسیدوز متابولیک
- ۲- ادم سیتوتوکسیک مغزی (Cytotoxic Edema) و افزایش فشار داخل جمجمه ۳-
- هیپرتانسیون ریوی ۴- کاهش قدرت انقباضی (Contractility) میوکارد و برون ده قلبی ۵- دیس ریتمی های خطرناک قلبی و انفارکتوس میوکارد
- ۶- تاکی پنه (Tachypnea) و آلکالوز ریوی ۷-

افزایش طول مدت بستری شدن در ICU (۱). معمولاً جهت بهبود اکسیژناسیون و پیشگیری از عوارض خطرناک هیپوکسمی، تهویه مکانیکی

باتوجه به توضیحات فوق پژوهشگر بر آن شد که به بررسی تاثیر وضعیت نیمه نشسته (Semi-Fowler's) و مدت زمان آن بر روی نتایج گازهای خون شریانی (ABG) بیماران تحت تهویه مکانیکی بستری در ICU عمومی بپردازد و پس از کسب نتیجه نهایی، چنانچه تاثیر این وضعیت بر روی اکسیژناسیون و رفع هیپوکسمی مثبت باشد آنرا به منظور بکارگیری بیشتر توصیه و چنانچه تاثیر آن منفی بوده و هیپوکسمی را تشدید کند آنرا منع سازد تا بدین ترتیب با آگاه سازی پرسنل محترم ICU از عوارض خطرناک هیپوکسمی در این بیماران بسیار بد حال جلوگیری نماید.

و از طرفی نیز مانع از هدر رفتن انرژی و سرمایه انسانی پرسنل جهت تغییر پوزیشن این بیماران گردد.

هدف کلی این پژوهش تعیین تاثیر وضعیت نیمه نشسته و مدت زمان آن بر روی نتایج گازهای خون شریانی بیماران تحت تهویه مکانیکی بستری در ICU عمومی است.

مواد و روش‌ها

این بررسی یک تحقیق نیمه تجربی بود که اطلاعات از یک گروه و در طی چند مرحله جمع‌آوری گردید. نمونه‌ای به حجم ۳۰ بیمار (۲۲ مرد و ۸ زن) که مشخصات لازم جهت رسیدن به اهداف پژوهش را داشتند، انتخاب گردید. ابزار گردآوری اطلاعات شامل یک پرسشنامه و یک برگه ثبت اطلاعات بود. پرسشنامه دو قسمت داشت، که قسمت اول آن جهت ثبت اطلاعات دموگرافیک و قسمت دوم آن جهت ثبت اطلاعات بالینی بیماران مورد استفاده قرار گرفت. در برگه ثبت اطلاعات نیز اطلاعات حاصل از نتایج گازهای خون شریانی ثبت می‌گردید.

گاهی نیز برای بهبود اکسیژناسیون بیماران، از تغییر وضعیت استفاده می‌شود. زیرا عقیده بر این است که جریان خون ریه تحت تاثیر نیروی ثقل زمین قرار دارد و چنانچه فرد در وضعیتی قرار گیرد که ریه حالت عمودی یا ایستاده داشته باشد، نیروی ثقل باعث می‌شود که خون به قسمتهای پایین ریه یا قاعده هدایت گردد. و چون ریه مانند مخروط است و تعداد آلوئلها در قاعده آن به مراتب بیشتر از قله آن است، لذا وضعیت ایستاده یا عمودی برای ریه می‌تواند خون بیشتری را به قاعده ریه که آلوئلهای بیشتری دارد هدایت کند و این مسئله نیز باعث بهبود تهویه به پرفیوژن می‌گردد و در نتیجه اکسیژناسیون بهبود می‌یابد (۴).

حال یک سؤال مطرح است و آن اینکه آیا وضعیت نیمه نشسته که باعث میشود ریه حالت تقریباً ایستاده به خود گیرد، می‌تواند باعث بهبود اکسیژناسیون و رفع هیپوکسمی در بیماران تحت تهویه مکانیکی بستری در ICU عمومی گردد؟ چراکه اکثر این بیماران حداقل دچار یکی از مشکلات ریوی مانند نارسایی حاد تنفسی، ادم، آنلکتازی، و ... هستند که اغلب نواحی تحتانی یا به عبارتی لوبهای تحتانی ریه را درگیر می‌کنند (۵) و اگر ما با تغییر وضعیت، خون بیشتری را به قسمتها یا لوبهای گرفتار ریه هدایت کنیم باز هم باعث بهبود اکسیژناسیون خواهد شد (۶)؟

قراردادن بیماران در وضعیتی که سبب پائینتر واقع شدن قسمتهای مبتلای ریه میشود در بعضی از بیماریهای ریوی مانند آبسه ریوی، خونریزی ریه و آمفیژم بینابینی کتر اندیکاسیون دارد و اقدام به آن میتواند خطرات جدی و جبران ناپذیر ایجاد نماید (۱).

مشخصات واحدهای مورد پژوهش:

۱- نمونه‌ها جزء گروه سنی بزرگسالان (۱۸ سال به بالا) بودند.

۲- کلیه نمونه‌ها تحت تهویه مکانیکی بوده و با روش CMV (Control Mechanical Ventilation) تهویه می شدند.

۳- واحدهای مورد پژوهش فاقد هرگونه صدمات ستون فقرات بودند.

۴- کلیه نمونه‌ها دارای کاتتر داخل شریان رادیال بودند.

۵- حداقل ۶ ساعت از عمل جراحی آنها گذشته بود و وضعیت همودینامیکی ثابتی پیدا کرده بودند.

۷- کلیه نمونه‌ها فاقد آنومالی‌های قفسه سینه بودند.

جهت جمع آوری اطلاعات، پژوهشگر پس از حضور در ICU عمومی و انتخاب نمونه مناسب، ابتدا اطلاعات دموگرافیک و بالینی بیمار را بررسی و در پرسشنامه مخصوص بیمار ثبت می نمود.

پس از تکمیل پرسشنامه، ابتدا یک نمونه خون شریانی از بیمارانی که در وضعیت خوابیده به پشت قرار داشتند، تهیه و بلافاصله به آزمایشگاه ارسال می شد، بعد بیمار را در وضعیت نیمه نشسته قرار داده (بدون اینکه تغییری در پارامترهای ونتیلاتور ایجاد شود) و بعد از گذشت ۱۵، ۳۰، ۴۵ و ۶۰ دقیقه قرار داشتن در وضعیت نیمه نشسته، نمونه خون شریانی آنها تهیه و به آزمایشگاه ارسال می شد و نتایج آن در برگه ثبت اطلاعات، ثبت می گردید.

در این پژوهش معیار سنجشی که برای تجزیه و تحلیل داده‌ها بکار رفت، میانگین نتایج متغیرهای وابسته بود. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی و استنباطی استفاده شد. اطلاعات جمع

آوری شده، کدگذاری گردیده و به کامپیوتر داده شد. این اطلاعات با استفاده از نرم افزار EPI6 تجزیه و تحلیل گردید. با استفاده از جداول توزیع فراوانی مطلق و نسبی، اطلاعات دموگرافیک و اطلاعات بالینی بررسی شد. آزمون آماری t زوج برای مقایسه میانگین متغیرهای وابسته در دو پوزیشن مورد استفاده قرار گرفت.

نتایج

بر اساس نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل یافته‌های پژوهش، فرضیه اول پژوهش، یعنی وضعیت نیمه نشسته بر روی نتایج گازهای خون شریانی بیماران تحت تهویه مکانیکی بستری در ICU تاثیر ندارد پذیرفته شد. زیرا پس از قرار دادن بیماران تحت تهویه مکانیکی بستری در ICU عمومی در وضعیت نیمه نشسته هیچگونه تغییر معنی داری در

مقادیر گازهای خون شریانی آنها ایجاد نگردید. البته لازم بذکر است که این وضعیت از لحاظ بالینی باعث کاهش در فشار سهمی اکسیژن خون شریانی (PaO_2) و اشباع اکسیژن خون شریانی (SaO_2) و افزایش فشار سهمی دی‌اکسید کربن خون شریانی ($PaCO_2$) در تعدادی از بیماران گردید اما هیچکدام از این تغییرات از لحاظ آماری معنی دار نبود (جدول شماره ۱ الی ۴).

جدول شماره ۱: توزیع میانگین و انحراف معیار گازهای خون شریانی ($SO_2, PaO_2, PaCO_2$) بیماران تحت تهویه مکانیکی بستری در ICU عمومی بیمارستان مباشر کاشانی همدان قبل از تغییر پوزیشن (پوزیشن خوابیده به پشت) در مقایسه با ۱۵ دقیقه بعد از قرار گرفتن در پوزیشن نیمه نشسته

تغییرات		قبل از تغییر پوزیشن (Supine-Position)		وضعیت شاخص گازهای خون شریانی
نتیجه آزمون	P	انحراف معیار ± میانگین	انحراف معیار ± میانگین نیمه نشسته (Semi-Fowler's)	
معنی دار نیست	P=۰/۶۳	(-۶/۶۵) ± (-۲/۳۲)	۷۰/۴۷ ± ۲۰/۳۴	فشارسهمی اکسیژن خون شریانی (Pao ₂)
معنی دار نیست	P=۰/۲۹	(-۱/۸۹) ± (-۰/۳۷)	۳۴/۰۲ ± ۲۰/۷۷	فشارسهمی دی اکسید کربن (Paco ₂)
معنی دار نیست	P=۰/۷۸	(-۱/۸۹) ± (-۰/۱۴)	۹۲/۰۸ ± ۵/۹۸	اشباع اکسیژن خون شریانی (Sao ₂)

جدول شماره ۲: توزیع میانگین و انحراف معیار گازهای خون شریانی (Sao₂, Pao₂, Paco₂) بیماران تحت تهویه مکانیکی بستری در ICU عمومی بیمارستان مباشر کاشانی همدان قبل از تغییر پوزیشن (پوزیشن خوابیده به پشت) در مقایسه با ۳۰ دقیقه بعد از قرار گرفتن در پوزیشن نیمه نشسته

تغییرات		قبل از تغییر پوزیشن (Supine-Position)		وضعیت شاخص گازهای خون شریانی
نتیجه آزمون	P	انحراف معیار ± میانگین	انحراف معیار ± میانگین نیمه نشسته (Semi-Fowler's)	
معنی دار نیست	P=۰/۲۶	(-۱/۳۷) ± (-۸/۳۳)	۷۱/۴۲ ± ۲۱/۲۷	فشارسهمی اکسیژن خون شریانی (Pao ₂)
معنی دار نیست	P=۰/۱۹	(۰/۰۷) ± (۳/۵۷)	۳۴/۴۶ ± ۲۲/۶۳	فشارسهمی دی اکسید کربن (Paco ₂)
معنی دار نیست	P=۰/۸۹	(۰/۲۰) ± (-۳/۱۶)	۹۲/۲۱ ± ۶/۰۶	اشباع اکسیژن خون شریانی (Sao ₂)

جدول شماره ۳: توزیع میانگین و انحراف معیار گازهای خون شریانی (Sao₂, Pao₂, Paco₂) بیماران تحت تهویه مکانیکی بستری در ICU عمومی بیمارستان مباشر کاشانی همدان قبل از تغییر پوزیشن (پوزیشن خوابیده به پشت) در مقایسه با ۴۵ دقیقه بعد از قرار گرفتن در پوزیشن نیمه نشسته.

تغییرات		قبل از تغییر پوزیشن (Supine-Position)		وضعیت
نتیجه آزمون	P	انحراف معیار ± میانگین	انحراف معیار ± میانگین نیمه نشسته (Semi-Fowler's)	

شاخص	انحراف معیار ± میانگین	انحراف معیار ± میانگین	انحراف معیار ± میانگین	P	نتیجه آزمون
گازهای خون شریانی					
فشارسهمی اکسیژن خون شریانی (Pao ₂)	۷۲/۷۸ ± ۲۳/۲۸	۷۱/۶۱ ± ۲۱/۵۳	(-۶/۹۰) ± (۱/۱۷)	P=۰/۶۴	معنی دار نیست
فشارسهمی دی‌اکسید کربن (Paco ₂)	۳۴/۳۹ ± ۲۰/۵۲	۳۴/۴۳ ± ۲۲/۴۸	(۰/۰۴) ± (۳/۷۸)	P=۰/۹۵	معنی دار نیست
اشباع اکسیژن خون شریانی (Sao ₂)	۹۲/۲۲ ± ۷/۵۱	۹۲/۲۳ ± ۶/۰۴	(۰/۰۰۳) ± (۳/۰۴)	P=۰/۹۹	معنی دار نیست

جدول شماره ۴: توزیع میانگین و انحراف معیار گازهای خون شریانی (Sao₂, Pao₂, Paco₂) بیماران تحت تهویه مکانیکی بستری در ICU عمومی بیمارستان مباشر کاشانی همدان قبل از تغییر پوزیشن (پوزیشن خوابیده به پشت) در مقایسه با ۶۰ دقیقه بعد از قرارگرفتن در پوزیشن نیمه نشسته.

تغییرات	قبل از تغییر پوزیشن (Supine-Position)		۶۰ دقیقه بعد از پوزیشن نیمه نشسته (Semi-Fowler's)		وضعیت
	انحراف معیار ± میانگین	انحراف معیار ± میانگین	انحراف معیار ± میانگین	انحراف معیار ± میانگین	
شاخص گازهای خون شریانی					
فشارسهمی اکسیژن خون شریانی (Pao ₂)	۷۲/۷۸ ± ۲۳/۲۸	۷۱/۵۳ ± ۲۰/۵۱	(-۶/۹۰) ± (-۱/۱۷)	P=۰/۶۴	معنی دار نیست
فشارسهمی دی‌اکسید کربن (Paco ₂)	۳۴/۴۹ ± ۲۰/۵۲	۳۴/۳۴ ± ۲۱/۷۴	(۰/۰۴) ± (۳/۷۸)	P=۰/۹۵	معنی دار نیست
اشباع اکسیژن خون شریانی (Sao ₂)	۹۲/۲۲ ± ۷/۵۱	۹۲/۲۴ ± ۵/۸۰	(۰/۰۰۳) ± (۳/۰۴)	P=۰/۹۹	معنی دار نیست

بحث و نتیجه گیری

خون و تهویه آن مناطق را کمتر کرده و اکسیژناسیون را مختل می‌سازد (۶). وضعیت پائین برای ریه سالم در انواع زیادی از بیماریهای یکطرفه ریه مانند پنومونی، پنوموتوراکس، نئوپلاسم، آتلکتازی، توراکوتومی و لوبکتومی مفید است اما در بعضی از بیماریهای دیگر مثل آبسه ریه، خونریزی داخل ریوی و آمفیژم بینابینی کتترا اندیکاسیون دارد (۱). در مبتلایان به بیماریهای مزمن انسدادی ریه COPD

اکسیژناسیون خون تحت تاثیر تبادل گازی است که در تمامی مناطق ریه اتفاق می‌افتد، تغییر وضعیت هم روی تهویه وهم روی پرفیوژن ریه موثر است. وضعیت پائین برای مناطق سالم ریه، باعث افزایش گردش خون و تهویه آن مناطق شده و اکسیژناسیون را بهبود می‌بخشد و برعکس وضعیت پائین برای مناطق مبتلای ریه، گردش

۱- عدم بهبود فشار سهمی اکسیژن خون شریانی (Pao_2) بیماران تحت بررسی باعث می شود که اکسیژن موجود در خون تغییر چندانی نداشته باشد و در نتیجه هموگلوبینها نیز نتوانند با اکسیژن بیشتری باند شوند.

۲- تغییر وضعیت بر روی کار تنفسی تاثیر می گذارد که بطور اولیه بوسیله افزایش یا کاهش بار مکانیکی است و بطور ثانویه بوسیله تغییر در Sao_2 است و یا عبارتی می توان گفت که تغییر وضعیت میتواند با افزایش کار عضلات تنفسی باعث افزایش مصرف اکسیژن توسط عضلات تنفسی گردد (۹).

۳- شنت ریوی به علت برخی از بیماریهای ریوی مانند آتلکتازی، آسپیراسیون و ... می تواند باعث کاهش اشباع اکسیژن خون شریانی (Sao_2) گردد.

با توجه به این مطالب نیز انتظار می رود که بهبودی در اشباع اکسیژن خون شریانی (Sao_2) واحدهای مورد پژوهش ایجاد نگردد. از آنجائیکه تمامی بیماران، تحت تهویه مکانیکی و باروش CMV تهویه می شدند، انتظار می رفت که تغییر معنی داری در فشار سهمی دی اکسید کربن خون شریانی ($Paco_2$) ایجاد نگردد. زیرا می دانیم که فشار سهمی دی اکسید کربن خون شریانی تحت تاثیر تعداد تنفس است و تعداد تنفس بیماران نیز در تمام طول تحقیق ثابت بوده است. نتایج تحقیق نیز نشان می دهد که تغییر معنی داری در فشار سهمی دی اکسید کربن خون شریانی ($Paco_2$) واحدهای مورد پژوهش ایجاد نگردیده است. اما از طرف دیگر افزایش کار عضلات تنفسی و مصرف اکسیژن می تواند باعث افزایش تدریجی دی اکسید کربن در خون گردد و افزایش دی اکسید کربن می تواند باعث تولید اسید کربنیک بیشتری گردیده و نهایتاً منجر به اسیدوز تنفسی شده که

(Chronic Obstructive Pulmonary Disease) تغییر وضعیت باعث کاهش ظرفیت باقیمانده عملی (Functional Residual Capacity) FRC می شود (۷). در ضمن مناطق پائین ریه بیشتر به نارسایی حاد تنفسی، ادم و آتلکتازی مبتلا می شوند (۵). گازهای تنفسی در حالت بیهوشی، فلج و تهویه مکانیکی در مناطق بالای ریه توزیع می شوند. در طی تهویه مکانیکی حرکت دیافراگم بصورت غیرفعال انجام می شود و بیشترین جایگزینی هوا در خطوط بالای ریه انجام می شود و مناطق پائین ریه پذیرش کمتری دارد از طرفی جریان خون ریه تحت تاثیر نیروی ثقل است بنابراین این مناطق پائین ریه خون بیشتری دریافت می کند. این مسائل یعنی افزایش تهویه در قسمت های فوقانی ریه و کاهش آن در قسمت های تحتانی ریه و از طرفی افزایش گردش خون در مناطق تحتانی ریه و کاهش آن در مناطق فوقانی ریه باعث عدم تناسب تهویه به پرفیوژن می گردد و اکسیژناسیون را مختل می سازد (۸). با توجه به اینکه تمامی واحدهای مورد پژوهش دارای این شرایط بودند یعنی هم تحت تهویه مکانیکی وهم در وضعیت نیمه نشسته قرار داشتند، لذا انتظار می رفت که اکسیژناسیون آنها بهبود نیابد. نتایج پژوهش نیز بیانگر آن است. یعنی قرار دادن اینگونه بیماران در وضعیت نیمه نشسته احتمالاً باعث هدایت خون به مناطق مبتلای ریه و در نتیجه عدم تناسب تهویه به پرفیوژن شده است که این مسئله نیز خود باعث عدم بهبود اکسیژناسیون و Pao_2 گردیده است. با توجه به مطالب فوق میتوان چنین استنباط کرد که علت عدم بهبود اشباع اکسیژن خون شریانی (Sao_2) واحدهای مورد پژوهش بعد از قرار گرفتن در وضعیت نیمه نشسته نیز به یکی از دلایل زیر است:

از هیپوکسمی در اینگونه بیماران پیشگیری نماید، بلکه حتی ممکن است باعث بدتر شدن اکسیژناسیون آنها گردد. لذا به همکاران گرمای توصیه میشود که بدون شناسائی مشکل ریوی بیماران بستری در ICU عمومی و صرفاً به منظور بهبود اکسیژناسیون و رفع هیپوکسمی بیماران، آنها را در وضعیت نیمه نشسته قرار ندهند زیرا نه تنها این وضعیت باعث بهبود اکسیژناسیون نمی‌شود، بلکه ممکن است باعث ایجاد زخمهای فشاری در نقاط مستعد مانند نواحی ساکرال و کوکسیژال آنها گردد. زیرا اکثر بیماران بستری در ICU عمومی دچار درجاتی از کاهش سطح هوشیاری نیز هستند و نمی‌توانند خود را در وضعیت نیمه نشسته نگه دارند و مرتباً به سمت پائین تخت سر می‌خورند لذا این وضعیت علاوه بر ایجاد نیروی اصطکاک، باعث ایجاد نیروی فشاردهنده نیز میگردد، که این دو نیرو در مجموع باعث ایجاد نیروی له کننده یا منهدم کننده (Shearing Force) می‌شود که می‌تواند با شدت و سرعت بیشتری پوست و بافتهای زیرین آن را از بین برده و با ایجاد زخمهای فشاری، مشکل دیگری بر مشکلات عدیده اینگونه بیماران بیفزاید و باعث افزایش طول مدت بستری شدن بیماران در ICU، صرف هزینه بیشتر، هدر رفتن نیرو و انرژی پرسنل ICU خواهد شد.

برای این بیماران بدحال می‌تواند بسیار خطرناک باشد. اما همانطور که گفته شد تغییر معنی داری در $Paco_2$ بیماران ایجاد نگردد. البته علت آن بطور کامل مشخص نیست اما می‌توان به عنوان مهمترین علت، از مکانیسمهای جبرانی و دفاعی بدن نام برد. بطوریکه تجمع دی اکسید کربن با ایجاد اسیدوز تنفسی می‌تواند منجر به شروع مکانیسمهای جبرانی کلیوی گردد و کلیه نیز با دفع یون هیدروژن می‌تواند باعث شکسته شدن اسید کربنیک و نهایتاً کاهش دی اکسید کربن و $Paco_2$ شود. بنابراین می‌توان یکی از علل معنی دار نشدن تغییرات $Paco_2$ را نیز همین مسئله دانست.

چنانچه خون به مناطقی از ریه که دچار آتلکتازی است هدایت شود، عدم تناسب تهویه به پرفیوژن اتفاق می‌افتد اما این حالت زیاد طول نمی‌کشد زیرا مکانیسمهای جبرانی در ریه باعث میشود که مقاومت در برابر گردش خون نواحی آتلکتازی تا ۵ برابر افزایش یابد و خون را به مناطق سالم ریه هدایت کند (۱). لذا میتوان یکی از علل معنی دار نشدن گازهای خون شریانی در زمانهای مختلف بعد از وضعیت نیمه نشسته را همین مسئله دانست. درخاتمه می‌توان چنین نتیجه گیری کرد که در بیماران تحت تهویه مکانیکی بستری در ICU عمومی، وضعیت نیمه نشسته نمی‌تواند تاثیر مثبتی در تبادل گازهای خون شریانی ایجاد نماید و از مشکلات خطرناک و جدی ناشی

منابع

- Gillespie D, Dider E, Rehder K. Body Position and Ventilation- Perfusion Relationships in Unilateral Pulmonary Disease. Chest 1987; 9(1): 739.
- Basmajian J V, Wolf SL. Therapeutic Exercise. 5th ed. Baltimore: William and Wilkins, 1990.
- Chan M, Jensen L. Positioning Effect on Arterial Oxygenation and Relative Pulmonary Shut Patient Reciving Mechanical Ventilation after CABG. Heart& Lung 1992; 2(5):448-456.
- Tyler ML. The Resoiratory Effect of Body Positioning and Immobilization. Resoiratory Care 1984; 29(5): 472-483.

10. Guyton AC. Text Book of Medical Physiology. 8th ed. Philadelphia: W B Saunders, 1991.

1.yeaw EMj. How Position Affects Oxygenation: Good Lung Down?. Am J of Nursing 1992;92(3): 27-29.

2. Smeltzer SC. Bare B G. Brunner and Suddarth's Textbook of Medical Surgical Nursing. 8th ed. Philadelphia: j B Lippincott, 1996.

3.Black JM, Jacobs E. Luckman and Sorensen's Medical Surgical Nursing: A Psychophysiologic Approach. 5th ed. Philadelphia: WB Saunders, 1995.

4. West jb. Best and Taylor's Physiological Loasic of Medical Practice. 12th ed. Balyimore:williams & wilrins, 1990.

5. Langer M, etal. The Prone Position in ARDS Patients: A Clinical Study. Chest 1988: 94(1): 103-107.